

Наконечна Марія

студентка 101 групи ННІ №3 НАВС

Науковий керівник: професор кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к.ю.н., доцент **Лук'янець Валентина**

ПРИНЦИПИ ТЛУМАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Основним принципом будь-якої правової держави є панування закону в усіх сферах життя держави. Реалізації цього принципу сприяє правильне розуміння значення і змісту закону всіма державними органами, органами місцевого самоврядування, суспільними об'єднаннями, посадовими особами і громадянами. Правильне розуміння значення і змісту закону, у свою чергу, неможливе без правильного його тлумачення. Перед тим, як розкрити принципи тлумачення КУ, хотілося б зазначити, що таке взагалі тлумачення Конституції і що воно собою являє.

Тлумачення Конституції України - особливий вид правової діяльності Конституційного Суду України, спрямований на охорону Основного Закону, забезпечення стабільності конституційного ладу, гарантування прав людини і громадянина, усіх форм реалізації права, попередження всіх видів правопорушень. Тлумачення Конституції України означає і роз'яснення, і розкриття конституційної норми. Воно є засобом вирішення і попередження юридичних колізій.

Статтею 150 Конституції України зафіксовано спеціальне право здійснювати тлумачення Конституції і законів України тільки Конституційним Судом України. Конституція позбавляє будь-які державні органи, за винятком Конституційного Суду України, можливості офіційного тлумачення Основного Закону. Це пов'язано насамперед зі встановленням системи стримувань і противаг, коли згідно з принципом поділу влади, проголошеним статтею 6 Конституції України, ані законодавча, ані виконавча гілки державної влади не можуть під маркою тлумачення Конституції встановлювати вигідні для них правові норми. Однак і він не може з власної ініціативи здійснювати тлумачення Конституції України, оскільки в Законі України «Про Конституційний Суд України» чітко визначено суб'єктів права на конституційне подання і конституційне звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України і законів України.

Конституційне тлумачення може бути як нормативним, так і казуальним. Найчастіше застосовується казуальне тлумачення, оскільки йдеться переважно про запити компетентних органів і осіб стосовно відповідності Конституції України законів, інших нормативно-правових актів, і норми Конституції тлумачаться стосовно конкретної ситуації. Якщо ж є прямий запит щодо тлумачення відповідних конституційних норм, то в цьому разі застосовується нормативне конституційне тлумачення. Казуальне тлумачення застосовується тоді, коли Конституційний Суд України виносить такі рішення: щодо спорів про компетенцію; щодо скарг на порушення конституційних прав і свобод громадян; щодо запитів судів відносно конституційності застосованих законів чи таких, що підлягають застосуванню в конкретній справі.

Нормативне тлумачення застосовується насамперед тоді, коли виявляються розбіжності в розумінні конституційних норм вищим органом державної влади, виникають тлумачення різняться тим, що перше поширюється на значну кількість випадків, а друге - на казус, який став предметом розгляду. Тлумачення конституційних норм здійснюється не довільно, а згідно з чітко визначеними процедурами. При цьому використовують апробовані практикою способи тлумачення: граматичний, історико-політичний, системний, логічний, телеологічний. Офіційне тлумачення Конституції України і законів України означає діяльність Конституційного Суду України в межах законодавчо встановлених процедур за допомогою апробованих наукою і практикою прийомів та способів подолання невизначеності розуміння Конституції України і законів України у формі нормативної чи казуальної інтерпретації з метою забезпечення конституційної законності та конституційного правопорядку.

Процес тлумачення Конституції України Конституційним Судом України значно відрізняється від усіх інших видів процесуальної діяльності й регулюється окремими актами, зокрема Законом України «Про Конституційний Суд України» та Регламентом Конституційного Суду України.

Отже, Конституція України - особливий об'єкт офіційного тлумачення зі сторони Конституційного Суду. Орган конституційної юрисдикції здійснює тлумачення Основного Закону, керують своїми чітко виділеними цілями і конкретним призначенням, суть якого заключається в розкритті волі законодавця, «букви» закона. На практиці буває, що розглядається питання про відповідність одного закона однієї статті Конституції чи відповідності закона декільком статтям Конституції. Це означає, що одна й та сама стаття Конституції України з урахуванням впливаючих сумнівів може розкриватися в різних аспектах. [4. ст.174]

Для забезпечення стабільності конституційного устрою, конституційної законності особливо важливе значення має адекватне розуміння і сприйняття норм Конституції України.

Список використаних джерел

1. Конституція України. - К.,1996;
2. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. - 2-ге вид., стереотип. - К.: МАУП, 2001. - 216 с. - Бібліогр.: с. 207-213;
3. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Навч. посіб. - К.: МАУП, 2005. - 360 с. - Бібліогр.: с. 347-355;
4. Тодика Ю.М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика: Монографія. - Х.: Факт, 2003. - 328 с.;
5. Жданків В.А. Тлумачення конституції: теоретичні й практичні аспекти: Навч. посіб. - К.: Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого;
6. Стефаник В. Реалізація судами норм Конституції // Право України. - 1997. - № 8. - С.7-10;